

Sygn. akt XVII AmC 3096/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Witold Rękosiewicz

Protokolant: sekretarz sądowy Magdalena Brzezińska

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. B.

przeciwko Bank (...) Spółka Akcyjna w G.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

1. oddała powództwo

2. zasądza od J. B. na rzecz Banku (...) Spółki Akcyjnej w G. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Witold Rękosiewicz.

Sygn. akt XVII AmC 3096/14

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 28 listopada 2014 r. (data stempla pocztowego k. 17) powódka J. B. domagała się uznania za niedozwolone i zakazanie pozwanemu Bank (...) Spółka Akcyjna w G. (Bank, pozwany) stosowania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści:

I. „Z tytułu przekroczenia dopuszczalnego wskaźnika obciążenia nieruchomości kredytem kredytobiorca zobowiązany jest do zapłaty co trzy lata opłaty manipulacyjnej. Wysokość pierwszej opłaty manipulacyjnej wynosi 127.00 złotych polskich. Kwota ta zostanie uiszczona najpóźniej przed wypłatą kredytu na rachunek banku (...) Każda kolejna opłata manipulacyjna będzie wynosiła 3.6% różnicy pomiędzy kwota pozostającego do spłaty salda kredytu, określona w złotych polskich (w przypadku kredytów indeksowanych ustaloną według kursu spłaty kredytu obowiązującego zgodnie z § 17) na ostatni dzień mijającego 3 letniego okresu kredytowania a kwotą 140 000.00 złotych polskich. Obowiązek zapłaty opłaty manipulacyjnej ustaje, gdy w dacie jej płatności saldo zadłużenia obniży się do kwoty niższej lub równej kwocie określonej na końcu poprzedniego zdania, czyli przestanie przekraczać dopuszczalny wskaźnik obciążenia nieruchomości kredytem. Druga i każda kolejna opłata manipulacyjna będzie doliczana do salda kredytu z dniem powstania obowiązku jej uiszczenia. W przypadku kredytów indeksowanych przed doliczeniem o którym mowa w poprzednim zdaniu opłata zostanie przeliczona na walutę, do której indeksowany jest kredyt według kursu obowiązującego do spłaty kredytu zgodnie z § 17”

II. „ 1. Do rozliczenia transakcji wypłat i spłat kredytów stosowane są odpowiednio kursy kupna/ sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez Bank walut zawartych w ofercie Banku obowiązujące w dniu dokonania transakcji.

2. Kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna.

3. Kursy sprzedaży określa się jako średnie kursy złotego dla danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży.

4. Do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez Banki stosuje się kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP w danym dniu roboczym skorygowane o marżę (...) Banku.”

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż pierwsze kwestionowane postanowienie stosowanego przez pozwanego wzorca umownego kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając jego interesy albowiem obciąża jedynie konsumenta ryzykiem nadzwyczajnej zmiany okoliczności, jakim w danym przypadku jest zmiana kursu franka szwajcarskiego. Skarżąca wskazała, że kwestionowane postanowienia nie zostały z nią indywidualnie uzgodnione i nie miała ona rzeczywistego wpływu na ich treść. Podniosła, iż pobrana przy zawarciu umowy opłata wynosiła 127 zł. Zarzuciła, że pozwany nie wyjaśnił przyczyn wzrostu tej opłaty po upływie trzech lat do kwoty 2 877,16 zł i nie wykazał na jakie cele związane z obsługą kredytu zostały przeznaczone pobrane przez Bank kwoty opłat manipulacyjnych. Zdaniem powódki oznacza to, że została ona narażona na koszty, które w żaden sposób nie wynikają wykonywania zobowiązania umownego. Strona powodowa wskazała również na inne, wynikające z postanowienia zawartego w §2 ust. 4 umowy okoliczności, które w niekorzystny sposób kształtują sytuację konsumenta. W szczególności na naruszenie przez pozwanego Bank zasad równowagi kontraktowej stron stosunku zobowiązaniowego i proporcjonalnego rozłożenia ryzyka nadzwyczajnej zmiany kursu waluty(frank szwajcarski), której kursem indeksowany był kredyt zaciągnięty przez powódkę. Powódka stwierdziła, że poprzez obciążenie konsumenta ryzykiem wzrostu kursu waluty, co prowadzi do drastycznego wzrostu „opłaty manipulacyjnej” Bank w nierównomierny sposób rozłożył uprawnienia i obowiązki stron umowy. Złożenie przez konsumenta oświadczenia, że został poinformowany o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu hipotecznego w walucie obcej nie oznacza, że to konsument powinien ponosić to ryzyko w całości. Na podstawie przedstawionych okoliczności powódka stwierdziła, iż w zaistniałej sytuacji dochodzi do nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków stron umowy.

Powódka przedstawiła też uzasadnienie żądania za niedozwolone postanowienia zawartego w § 17 stosowanego przez pozwanego wzorca umownego.

W odpowiedzi na pozew Bank (...) S.A. (dawniej (...) Bank S.A.) wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zarzucił, iż powódka nie udowodniła, że w chwili wniesienia pozwu Bank stosował wzorzec umowny, w którym zawarte jest kwestionowane postanowienie. Wskazał, że umowa kredytu, którą przedstawiono przy pozwie, została zawarta 11 czerwca 2008 r. a pozew został wniesiony w dniu 7 listopada 2014 r. Nie można więc przyjąć domniemania, że po upływie sześciu lat, obowiązuje nadal i jest stosowany przez Bank w niezmienionej formie formularz wzoru umowy, który został wykorzystany przy zawieraniu umowy z powódką.

Pozwany zauważył, że we wskazanym okresie doszło do istotnych przekształceń podmiotowych, w następstwie czego Bank (...) stał się następcą prawnym G. M. Bank. W zaistniałych okolicznościach zmianie uległa również oferta kredytowa Banku i stosowane przez niego wzorce umowne. Pozwany poinformował ponadto, że zaprzestał udzielania kredytów indeksowanych lub denominowanych we frankach szwajcarskich. Więc również z tej przyczyny nie stosuje już wzorca umownego zawierającego kwestionowane w pozwie zapisy.

Oświadczył, że od 2009 r. zaprzestał stosowania przedmiotowego wzorca dotyczącego klauzuli przeliczeniowej i w 2011 r. postanowienia dotyczącego opłaty manipulacyjnej. Powołując się na przepis art. 479³⁹ k.p.c. pozwany stwierdził, że powództwo powinno zostać oddalone z uwagi na upływ 6 miesięcznego terminu od zaprzestania stosowania kwestionowanych postanowień.

Powołał się na przyjęte w orzecznictwie pojęcie „stosowania” wzorca umownego, które należy wiązać z momentem zawierania umowy z użyciem wzorca a nie z samym wykonywaniem zawartej z jego wykorzystaniem umowy. Pozwany nie zgodził się ze stanowiskiem powódki, że postanowienie, którego dotyczył powołany w pozwie wyrok, było tożsame z postanowieniem zawartym w § 17 wzorca przedstawionego przez powódkę.

Dodał, że przepis art. 385¹ § 1 k.c. nie dotyczy postanowień regulujących główne świadczenia stron.

W złożonych następnie pismach procesowych strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie i przedstawiły związaną z tym argumentację i dowody.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje:

Bank (...) Spółka akcyjna z siedzibą w G., (dawniej (...) Bank S.A.) w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zawiera między z konsumentami umowy dotyczące udzielania kredytów.

W dniu 11 czerwca 2008 r. powódka J. B. zawarła z (...) Bank S.A. umowę kredytu indeksowanego we frankach szwajcarskich. W przedstawionej przez stronę powodową umowie znajdują się kwestionowane w pozwie postanowienia. Z przedstawionych przez pozwanego w odpowiedzi na pozew dowodów wynika, że z dniem 30 marca 2009 r. (...) Bank S.A., którego następcą prawnym jest pozwany, zaprzestał stosowania wzorca umownego, zawierającego kwestionowane w pozwie postanowienia.

Powyższe okoliczności zostały ustalone przez Sąd na podstawie informacji znajdujących się w dokumentach przedstawionych przez strony w postępowaniu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 479³⁶ k.p.c. do właściwości Sądu Okręgowego w Warszawie – sądu ochrony konkurencji i konsumentów (SOKiK) należą sprawy o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Prowadzone na podstawie tego przepisu postępowanie polega na abstrakcyjnej ocenie kwestionowanych postanowień wzorca pod kątem ich abuzywności w oderwaniu od treści konkretnej, zawartej z wykorzystaniem tego wzorca umowy. Z powyższego wynika, iż rozpoznawanie sporów powstałych na tle konkretnych, zawartych przez strony umów (sporów o charakterze incydentalnym) nie należy do właściwości tut. Sądu.

Stosownie do art. 479³⁸ k.p.c. powództwo w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone może wytoczyć każdy, kto według oferty pozwanego przedsiębiorcy mógłby zawrzeć z nim umowę zawierającą postanowienie, którego uznania za niedozwolone dotyczył żądanie pozwu.

Natomiast zgodnie z przepisem art. 479³⁹ k.p.c. z żądaniem takim można wystąpić również gdy pozwany przedsiębiorca zaniechał jego stosowania, jeżeli od tego zaniechania nie minęło 6 miesięcy. Na gruncie tego przepisu pojęcie „stosowania” należy wiązać z momentem zawierania umowy z użyciem wzorca, w którym zamieszczone jest sporne postanowienie a nie z samym wykonywaniem przez strony postanowień zawartej już umowy. Istotne jest zatem, by istniała obiektywna możliwość zawarcia umowy w oparciu o treść wskazanego wzorca, natomiast funkcjonowanie w obrocie umów zawartych wcześniej niż 6 miesięcy przed wniesieniem powództwa jest w przedmiotowym postępowaniu prawnie irrelevantne. (por. Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do art. 367 – 729. Tom II, 2014 r. pod red. prof. K. Piaseckiego, oraz Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie rozpoznawcze. Postępowanie zabezpieczające, LexisNexis 2012 pod red. prof. T.

Erecińskiego). Wykonywanie w praktyce umów zawartych z wykorzystaniem wzorca umownego, w którym znajduje się kwestionowane postanowienie, podpisanych wcześniej niż 6 miesięcy przed wniesieniem powództwa, nie jest uważane za wykorzystywanie tego wzorca w stosunkach z konsumentami (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 15 czerwca 2007 r., sygn. akt. VI ACa 230/2007). W tym stanie nie zasługiwało na uwzględnienie, przedstawione w piśmie z dnia 4 lutego 2015 r. stanowisko strony powodowej, oparte na jednym, odosobnionym wyroku w sprawie dotyczącej innych okoliczności faktycznych, które nie znalazło poparcia w orzecznictwie i stanowisku doktryny.

Cytowane przepisy konstytuują legitymację czynną powoda w zakresie jego żądania, stanowiąc przy tym jedną z przesłanek skuteczności powództwa. Zgodnie z wyrażoną w art. 6 k.c. zasadą ciężaru dowodu, do powoda należy wykazanie przesłanek skuteczności powództwa albowiem to on wywodzi z tej okoliczności skutek prawny w postaci istnienia prawa podmiotowego, którego ochrony domaga się w przedmiotowym postępowaniu.

Na gruncie przepisów proceduralnych kwestię tę reguluje art. 232 k.p.c. zgodnie z którym strony są zobowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Powołane normy statuują obowiązującą w polskim procesie cywilnym zasadę kontradyktoryjności, która oznacza, że gromadzenie materiału procesowego należy do stron procesu. Jest to ciężar procesowy, realizowany przez stronę w jej własnym interesie, albowiem jeżeli strona pozostanie bierna, to musi się liczyć z ujemnymi konsekwencjami, np. z oddaleniem powództwa. Jest to zatem obowiązek strony, ale wobec samej siebie (H. Dolecki, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. I).

Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. W sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone powód musi więc wykazać, iż kwestionowane przez niego postanowienie pochodzi z wzorca umowy wykorzystywanego przez pozwanego w dacie wniesienia pozwu lub w okresie 6 miesięcy poprzedzających wniesienie powództwa.

W toku niniejszego postępowania powódka przedstawiła dowód w postaci wzorca umownego pod nazwą „Umowa kredytu”, w którym zamieszczone jest kwestionowane przez nią postanowienie. Powódka oświadczyła, że pozwany Bank zawarł z nią w dniu 11 czerwca 2008 r. umowę z wykorzystaniem przedstawionego przy pozwie wzorca umownego. Pozwany okolicznościom tym nie zaprzeczył. Oświadczył jednak, że w marcu 2009 r. zaprzestał stosowania wzorca umownego w wersji przedstawionej przez powódkę.

Powódka, której doręczono odpis odpowiedzi na pozew, nie przedstawiła żadnego dowodu na okoliczność, że wzorzec umowy zawierający kwestionowane postanowienie obowiązywał i był wykorzystywany przez pozwanego w dacie wniesienia pozwu (28 listopada 2014 r. data stempla pocztowego) lub w okresie 6 miesięcy przed tą datą. Z uwagi na przedstawioną powyżej argumentację stanowisko powoda dotyczące wykładni pojęcia stosowania wzorca umownego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na podstawie przedstawionego dowodu w postaci wzorca umownego umowy kredytu pozwany wykazał, że od dnia 30 marca 2009 r. zaprzestał stosowania wzorca umownego zawierającego postanowienia w brzmieniu kwestionowanym przez stronę powodową.

Jak wynika z akt sprawy powódka wystąpiła z żądaniem pozwu ze znacznym przekroczeniem określonego w art. 479³⁹ k.p.c. terminu. W świetle dokonanych ustaleń uznać należało, iż na skutek wniesienia pozwu po upływie terminu ustawowego od zaprzestania stosowania przez pozwanego wzorca umownego, zawierającego kwestionowane postanowienia, w dniu 28 listopada 2014 r. wygasła już legitymacja czynna powódki do wniesienia pozwu.

Wobec dokonanych ustaleń prowadzenie analizy kwestionowanego postanowienia pod względem jego abuzywnego charakteru należało uznać za bezprzedmiotowe.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności Sąd Okręgowy oddalił powództwo wobec braku podstaw do jego uwzględnienia.

O zasądzeniu od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. stosownie do wyniku sporu.

SSO Witold Rękosiewicz.